

ẢNH HƯỞNG CỦA MỘT SỐ YẾU TỐ CÔNG NGHỆ XỬ LÝ BẰNG NANO ZnO ĐẾN CHẤT LƯỢNG GỖ ĐIỀU

Phạm Ngọc Nam⁽¹⁾, Nguyễn Thị Ánh Nguyệt⁽¹⁾, Đặng Mai Thành,⁽²⁾

(1) Trường Đại học Nông Lâm Tp. Hồ Chí Minh; (2) Trường Đại học Thủ Dầu Một
Ngày nhận bài 23/8/2022; Ngày phản biện 25/8/2022; Chấp nhận đăng 30/9/2022

Liên hệ Email: thanhmd@tdmu.edu.vn

<https://doi.org/10.37550/tdmu.VJS/2022.06.349>

Tóm tắt

Kết quả nghiên cứu về ảnh hưởng của nồng độ và thời gian xử lý bằng nano ZnO đến tính chất gỗ điều. Vật liệu nano ZnO được phân tán trong dung môi nước ở các nồng độ 0,59; 1; 2; 3; 3,41g/l trong các mức thời gian 2,56; 4 giờ, 8 giờ, 12; 13,41 giờ bằng máy khuấy IKA với tốc độ 2000 vòng/phút trong 2 giờ. Dung dịch nano ZnO được dùng để ngâm các mẫu gỗ điều. Kết quả nghiên cứu cho thấy, độ dẫn nở và độ ẩm thăng bằng của gỗ qua xử lý giảm mạnh so với mẫu đối chứng nhằm cải thiện tính ổn định kích thước của mẫu gỗ. Độ dẫn nở theo chiều tiếp tuyến giảm từ 9,48% đến 6,56 % so với mẫu đối chứng. Độ cứng tăng từ 205,46-258,45kG theo chiều tiếp tuyến. Để cải thiện chất lượng gỗ điều và đem lại hiệu quả kinh tế nên sử dụng nano ZnO ở nồng độ 2,302g/lít và thời gian xử lý 11 giờ là thích hợp.

Từ khóa: độ cứng, độ dẫn nở, nano ZnO, nồng độ, phân tán

Abstract

EFFECTS OF SOME TECHNOLOGICAL FACTORS DISPERSION ZINC OXIDE (ZnO) NANO TO THE CHARACTERISTICS OF WOOD

Results of studies on the effect of concentration and dispersion time of ZnO nano on the properties of cashew wood. ZnO nano particles were dispersed in solutions at concentrations of 1; 2; 3 g/l for 4 hours, 8 hours, and 12 hours using an ika and stirred at 2000 rpm for 2 hours. this dispersion solution is used to soak cashew wood samples. the research results showed that the swelling and moisture balance of the treated wood decreased sharply compared to the control sample to improve the dimensional stability of the wood sample. the swelling on the tangention decreased from 9.2% to 6.39% compared with the control sample. the hardness on the tangention increased from 205,45-258,45kG, To improve the quality of cashew wood and bring economic efficiency, it is appropriate to use ZnO nano at a concentration of 2,302g/l and a 11hour of dispersion.

1. Đặt vấn đề

Cây điều (*Anacardium occidentale*) là cây được trồng để lấy hạt là chủ yếu và trồng rộng rãi khắp nơi, cây có nhiều cành nhánh. Khi cây cho năng suất hạt thấp, vườn điều được thanh lý để lấy gỗ làm nguyên liệu cho công nghiệp chế biến gỗ. Gỗ điều với đặc điểm ngoại quan là gỗ mềm, nhẹ, sáng màu hoàn toàn đáp ứng yêu cầu của nguyên liệu sản xuất ván ghép thanh. Tuy nhiên, gỗ điều có khối lượng thể tích thấp, co rút nhiều, độ cứng không cao, sau khi xẻ rất dễ bị các loài vi sinh vật, đặc biệt là nấm mốc xâm nhập và phát triển. Với những điểm yếu đó đã gây ra nhiều khó khăn trong quá trình gia công chế biến sản phẩm từ loại gỗ này. Trong lĩnh vực đồ gỗ gia dụng các nhà khoa học đã tìm ra phương pháp tẩm phủ lên bề mặt gỗ một lớp nano với mục đích tăng tuổi thọ, tăng độ bền, tạo hình dáng đẹp của gỗ. Nhận thức được tầm quan trọng của vật liệu nano đã có nhiều nghiên cứu ứng dụng nano phục vụ đời sống xã hội đem lại hiệu quả kinh tế cao.

Cùng với sự phát triển của khoa học và kỹ thuật, phương pháp biến tính gỗ mới hiện nay là ứng dụng vật liệu nano, đưa các hạt nano vô cơ vào trong gỗ, tùy vào đặc tính của các loại hạt nano được sử dụng để biến tính các tính chất của gỗ được cải thiện theo mục đích đặt ra. Hiện nay hạt nano ZnO đang là loại hạt nano được ứng dụng phổ biến trong ngành Công nghệ Chế biến gỗ. Hạt nano ZnO có những đặc tính nổi trội như giá thành rẻ, có tính oxy hóa mạnh, có tính chất quang hóa cao, có khả năng phản quang, chịu nhiệt, tính chịu kiềm, kỵ ẩm, tính chống chịu với khí hậu... ngoài ra ZnO còn có khả năng diệt khuẩn, diệt nấm mốc.

Để có thể nâng cao chất lượng nguyên liệu gỗ điều, ngoài những biện pháp kỹ thuật lâm sinh như chọn giống, gieo trồng, chăm sóc, tỉa thưa còn có biện pháp kỹ thuật chế biến là công nghệ biến tính gỗ. Biện pháp kỹ thuật xử lý nguyên liệu bằng hạt nano có ưu điểm cải thiện một số chỉ tiêu tính chất cơ lý gỗ và khả năng chống tác động bên ngoài như nấm mốc, côn trùng. Có thể thấy ứng dụng công nghệ mới nano vào biến tính gỗ là một yêu cầu tất yếu khách quan để nâng cao hiệu quả kinh tế. Vấn đề cần đặt ra của quá trình biến tính gỗ là phải xác định được các yếu tố công nghệ, các thông số chế độ xử lý tối ưu cho từng nguyên liệu khác nhau, thích ứng với điều kiện sản xuất cụ thể. Xuất phát từ những lý do trên, tác giả đã tiến hành nghiên cứu ảnh hưởng của một số yếu tố công nghệ xử lý gỗ điều bằng hạt nano ZnO nhằm cải thiện một số tính chất gỗ điều.

2. Phương pháp nghiên cứu

2.1. Vật liệu nghiên cứu

Gỗ sử dụng cho nghiên cứu là gỗ điều (*Anacardium occidentale*) có khối lượng thể tích cơ bản $0,47\text{g/cm}^3$, độ tuổi 25 năm, khai thác tại Bình Phước.

Hạt nano Zinc Oxide (ZnO) có kích thước hạt từ 30-60nm, có độ tinh khiết 99%, màu trắng, dạng bột mịn.

Thiết bị sử dụng: Máy khuấy Ika labortechnik tốc độ khuấy tối đa 2000 vòng/phút. Máy nước cất. Tủ sấy Memmert UN 260. Tủ vi khí hậu Memmert HPP 260ECO. Máy

thử các tính chất cơ học gỗ INSTRON 3367. Tủ hút khí độc FH 1800 (A). Máy đo độ ẩm gỗ Delmhorst J-2000. Cân phân tích Radwag AS220R1 (Đức). Thước kẹp độ chính xác 0,05mm. Địa điểm thí nghiệm: Phòng thí nghiệm khoa Lâm nghiệp, trường Đại học Nông Lâm Tp. Hồ Chí Minh.

Hình 1. Máy thử tính chất cơ học gỗ

2.2. Phương pháp nghiên cứu

a. Nguyên vật liệu

- Gỗ điều được khai thác ở Bình Phước. Độ tuổi 25, đường kính khúc gỗ 20-30cm.
- Độ ẩm gỗ điều: đưa vào xử lý 10-12%
- Hạt nano ZnO
- Dung môi: Nước

b. Yếu tố công nghệ

- Phương pháp xử lý: ngâm thường
- Nhiệt độ môi trường xử lý: Nhiệt độ phòng (27⁰C-30⁰C).

- Hạt nano ZnO sử dụng trong thí nghiệm

- + Hình dạng bên ngoài: Dạng bột hạt nhỏ, mịn và có màu trắng.
- + Đường kính hạt: 30 ÷ 60nm, độ tinh khiết 99%.

Trong nghiên cứu sử dụng phương pháp qui hoạch thực nghiệm. Bố trí thí nghiệm theo thực nghiệm đa yếu tố.

c. Phương pháp quy hoạch thực nghiệm

Trong nghiên cứu thực nghiệm cho thấy tính chất cơ lý của gỗ xử lý có mối quan hệ giữa các thông số đầu ra như độ dẫn nở và độ cứng của gỗ với các thông số đầu vào như nồng độ hạt nano và thời gian xử lý thể hiện tính phi tuyến rõ rệt. Chọn phương pháp quy hoạch thực nghiệm nhằm kiểm tra, đánh giá một số yếu tố công nghệ sản xuất. Dựa vào kết quả nghiên cứu xây dựng mô hình toán học và ứng dụng lý thuyết tối ưu để giải các bài toán tối ưu. Dùng phương pháp quy hoạch thực nghiệm bậc 2 bất biến quay Bosk - Hunter để phục vụ cho quá trình nghiên cứu và có phương trình tương quan dạng tổng quát như sau:

$$Y_i = b_o + \sum_{i=1}^n b_i x_i + \sum_{i \neq j=1}^n b_{ij} x_i x_j + \sum_{i=1}^n b_{ii} x_i^2$$

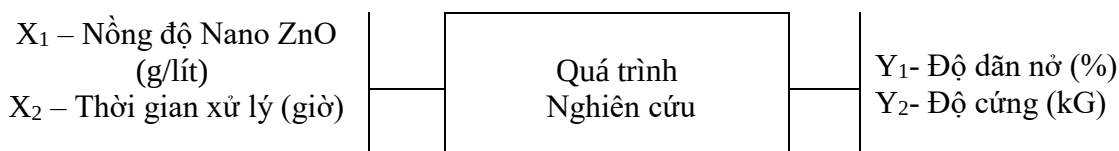
Trong đó: Y: Yếu tố đầu ra; x_i : Yếu tố đầu vào (i = 1, 2)

b_i, b_{ii}, b_{ij} là các hệ số hồi quy cần xác định

d. Giới hạn các thông số nghiên cứu

Các thông số đầu vào: Chọn các thông số có ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng gỗ nghiên cứu bao gồm: nồng độ hạt nano, thời gian xử lý.

Các thông số đầu ra: là Độ dẫn nở (%) của gỗ và Độ cứng được thể hiện ở hình 2 sau:

Hình 2. Bài toán hộp đen mô tả quá trình nghiên cứu

Trong đó: X_1, X_2 : là các thông số đầu vào
 Y_{DN}, Y_{UT} : là các thông số đầu ra

Bảng 1. Mức và khoảng biến thiên các yếu tố nghiên cứu

Mức và khoảng biến thiên	Giá trị mã	Giá trị thực của các thông số	
		X_1 Nồng độ hạt nano (g/lít)	X_2 Thời gian xử lý (giờ)
Mức sao trên (+ α)	+ 1,41	3,41	13,41
Mức trên	+1	3,0	12
Mức cơ sở	0	2,0	8
Mức dưới	-1	1,0	4
Mức sao dưới (- α)	- 1,41	0,59	2,36
Khoảng biến thiên	Δl	1	4

* *Phương pháp xử lý số liệu:* Tiến hành xử lý số liệu trên máy vi tính, bằng phần mềm Statgraphics - Vers 7.0 để xây dựng các phương trình tương quan và vẽ đồ thị biểu diễn quan hệ giữa các thông số nghiên cứu. Sử dụng chương trình solver trong Excel để giải bài toán tối ưu.

Bảng 2. Ma trận và kết quả quy hoạch thực nghiệm

STT	Thông số đầu vào		Thông số đầu ra	
	X ₁	X ₂	Y ₁	Y ₂
1	0	0	6,41	250.05
2	-1.41	0	9.39	211.65
3	-1	1	7.68	214.12
4	-1	-1	9.46	205.65
5	1	1	6.56	244.18
6	0	0	6.39	258.45
7	0	1.41	6.37	246.08
8	1.41	0	7.11	244.08
9	0	-1.41	9.02	228.16
10	1	-1	8.78	229.49
11	0	0	6.48	256.14

Các bước tiến hành thực nghiệm:

Bước 1: Chuẩn bị mẫu. Gỗ điều nguyên liệu được tiến hành gia công mẫu theo kích thước (chiều dọc thớ × chiều xuyên tâm × chiều tiếp tuyến) theo quy định TCVN của Việt Nam TCVN 355 – 1970 đến 370 – 1970.

Bước 2: Pha hóa chất theo các cấp nồng độ đã chọn trong kế hoạch thực nghiệm với mức nồng độ: 0,59; 1,0; 2,0 và 3,0; 3,41 g/lit. Dung dịch cần dùng cho một thí nghiệm là 2 lít dung dịch. Phân tán bột nano bằng máy khuấy tốc độ cao. Sử dụng máy khuấy với tốc độ 2000 v/phút khuấy đều dung dịch trong vòng 2 giờ ta có được dung dịch xử lý hạt nano ZnO.

Bước 3: Xử lý gỗ bằng dung dịch nano ZnO. Tiến hành xử lý gỗ với trong thời gian: 2,36; 4; 8 và 12; 13,41 giờ,

Bước 4: Sau khi hết thời gian xử lý. Vớt mẫu ra, lau sạch hóa chất đọng trên bề mặt của mẫu sau đó đưa gỗ vào tủ sấy, sấy gỗ đến khô kiệt V₀; kế đến để mẫu vào tủ vi khí hậu Memmert HPP 260ECO để xác định các tính chất đã định.

Tiêu chuẩn và phương pháp xác định tính chất gỗ:

Các chỉ tiêu tính chất cơ lý được xác định theo quy định TCVN của Việt Nam TCVN 355 – 1970 đến 370 – 1970. Xác định độ cứng của mẫu được tiến hành trên máy kiểm tra ván gỗ INSTRON 3367. Đọc kết quả và ghi lại độ cứng thu được trên máy tính.

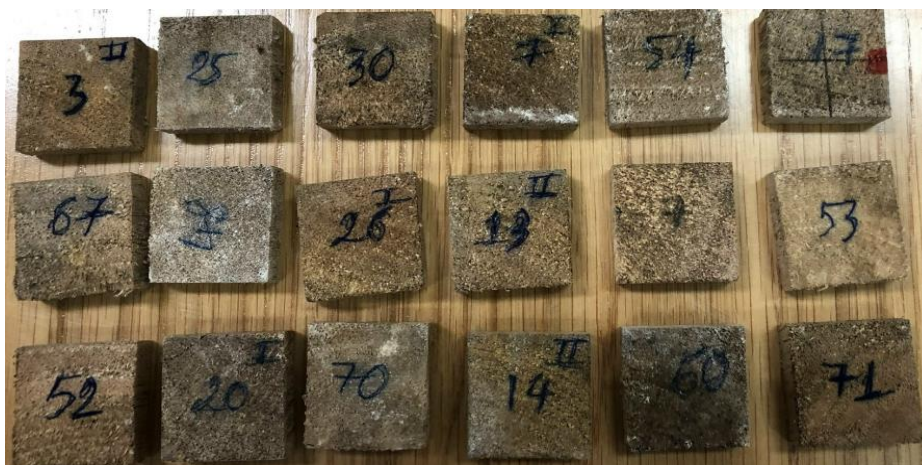
Độ dẫn nở kích thước theo các chiều của mẫu gỗ được tính theo công thức:

$$Y(\%) = \frac{Y_i - Y_0}{Y_0} \times 100$$

Trong đó: Y - độ dẫn nở theo các chiều của gỗ xử lý, %;

Y₀ - kích thước của mẫu gỗ khô kiệt sau khi xử lý, mm;

Y_i - kích thước của mẫu gỗ sau khi ngâm nước, mm.

Hình 3. Mẫu xác định độ dẫn nở, độ ẩm thẳng bằng

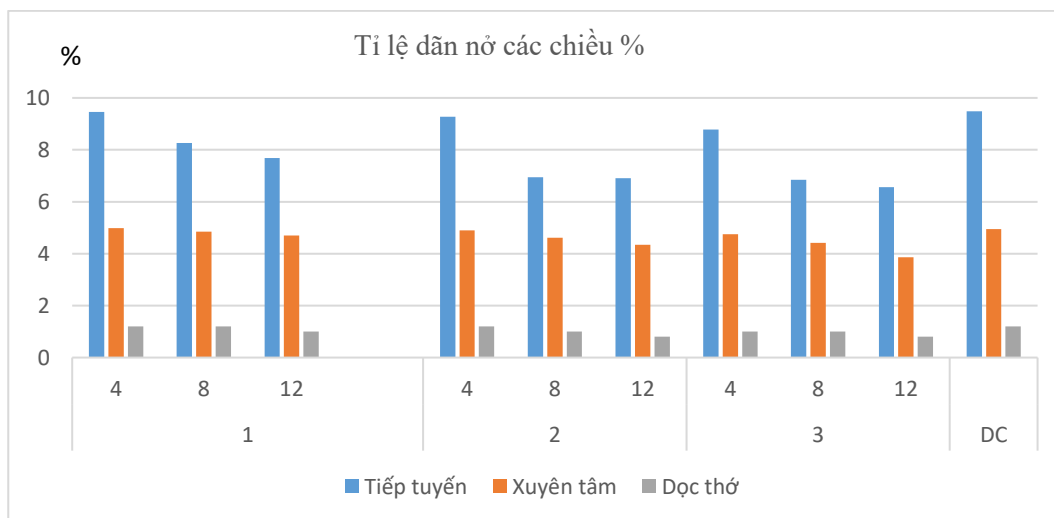

Hình 4. Mẫu kiểm tra độ cứng gỗ điều

3. Kết quả và thảo luận

3.1. Ảnh hưởng nồng độ nano ZnO và thời gian xử lý đến tính chất gỗ điều

Ảnh hưởng của nồng độ nano ZnO và thời gian xử lý đến độ dẫn nở gỗ

Hình 5. Biểu đồ quan hệ giữa nồng độ và thời gian xử lý nano ZnO với độ dẫn nở

Qua biểu đồ cho thấy độ dẫn nơ theo 3 chiều của gỗ sau xử lý giảm đi so với đối chứng. Kết quả cho thấy có sự khác biệt lớn giữa các mẫu có tác động xử lý bằng hóa chất và các mẫu không xử lý. Độ dẫn nơ tiếp tuyến giảm đáng kể từ 9,48% đối với mẫu đối chứng xuống còn 7,68; 6,91; 6,56% lần lượt đối với mẫu được xử lý 1g, 2g, 3g/lít khi ngâm được 12 giờ.

Sử dụng phần mềm Excel để xây dựng phương trình tương quan giữa nồng độ và thời gian xử lý nano ZnO đến độ dẫn nơ gỗ điều theo chiều tiếp tuyến.

Phương trình tương quan của các biến số dạng mã hóa như sau:

$$Y_1 = 6.43 - 0.628X_1 - 0.969X_2 - 0.11X_1X_2 + 0.952X_1^2 + 0.673X_2^2 \quad (1)$$

Mô hình hồi quy được kiểm tra theo các tiêu chuẩn: tính đồng nhất phương sai, tính có ý nghĩa của các hệ số, tính tương thích của mô hình toán.

Kiểm tra mức có ý nghĩa của hệ số mô hình, mô hình có hệ số $P(X_2X_2) = 0,41 > 0,05$, không đảm bảo mức có ý nghĩa nên loại khỏi mô hình. Sau khi loại bỏ hệ số hồi quy không đảm bảo độ tin cậy ra khỏi mô hình phương trình tương quan có dạng như sau:

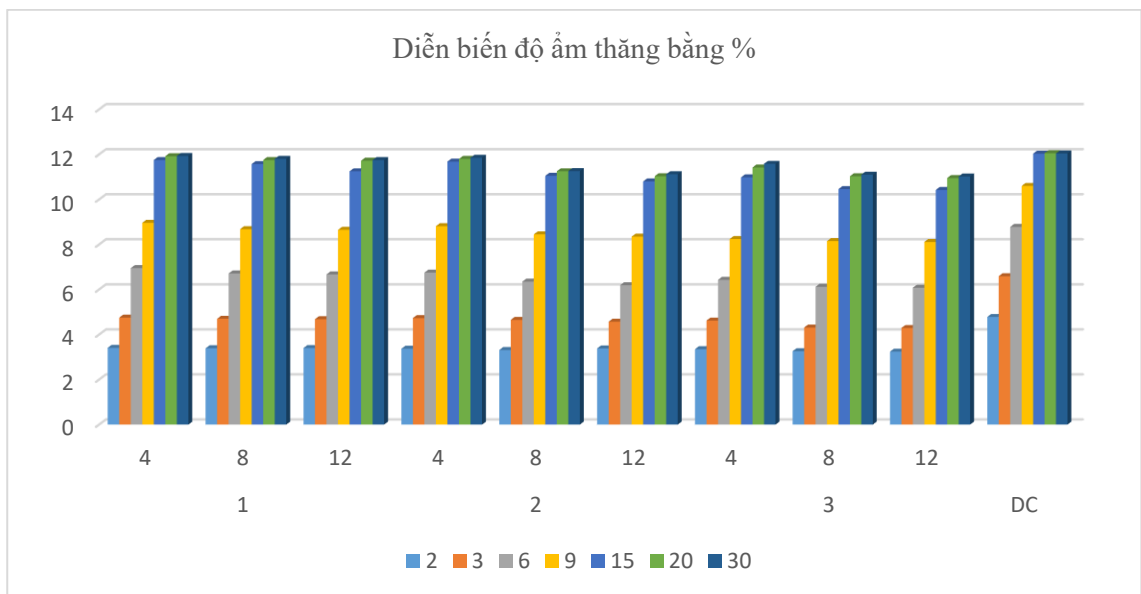
$$Y_1 = 6.43 - 0.628X_1 - 0.969X_2 + 0.952X_1^2 + 0.673X_2^2 \quad (2)$$

Dựa vào hàm Y_1 ở dạng mã hóa (1) để tiến hành phân tích mức độ ảnh hưởng của các yếu tố nghiên cứu đến độ dẫn nơ của gỗ điều sau xử lý bằng hạt nano ZnO:

Dấu trừ (-) đứng trước X_1 chứng tỏ khi tăng nồng độ hóa chất thì độ dẫn nơ của mẫu gỗ xử lý giảm xuống. Đây là mối quan hệ tỷ lệ nghịch.

Dấu cộng (+) đứng trước X_2 tương tự như tác động đối với yếu tố X_1 , khi tăng thời xử lý hóa chất thì độ dẫn nơ của mẫu gỗ xử lý giảm xuống. Đây là mối quan hệ tỷ lệ nghịch.

Ảnh hưởng của nồng độ nano ZnO và thời gian xử lý đến độ ẩm thẳng bằng của gỗ

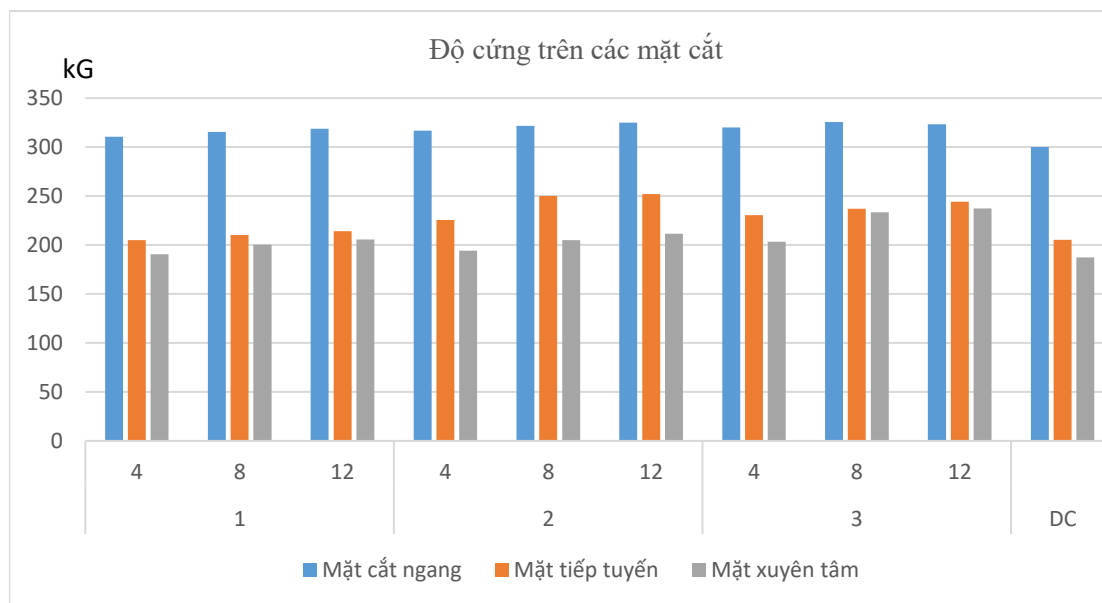

Hình 6. Biểu đồ quan hệ giữa nồng độ và thời gian xử lý nano ZnO với độ ẩm thẳng bằng

Qua biểu đồ cho thấy tốc độ tăng độ ẩm để đạt đến độ ẩm thăng bằng của gỗ sau xử lý giảm đi rõ rệt so với đối chứng. Đối với diễn biến độ ẩm thăng bằng khi thời gian càng dài thì độ ẩm của gỗ xử lý càng tăng, tuy nhiên tốc độ tăng của chúng giảm dần theo thời gian. Kết quả cho thấy có sự khác biệt lớn giữa các mẫu có tác động xử lý bằng hóa chất và các mẫu không xử lý. Tốc độ gia tăng độ ẩm giảm đáng kể so với mẫu đối chứng. Thời gian đạt đến độ ẩm thăng bằng của các mẫu xử lý tăng so với mẫu đối chứng.

Kết quả nghiên cứu cho thấy hiệu quả của việc khuếch tán nano ZnO vào gỗ. So sánh mức độ hiệu quả của 3 cấp nồng độ trong nghiên cứu cho thấy hiệu quả cao nhất là 3g/lít, kế đến là 2g/lít; và cuối cùng là 1g/lít. Độ dẫn nở theo chiều tiếp tuyến của gỗ giảm đi rất nhiều so với gỗ đối chứng. Điều này được giải thích khi các hạt Nano tạo thành lớp màng mỏng bên trong các khe hở trên vách tế bào, làm giảm khả năng hút ẩm của mẫu gỗ, dẫn đến khả năng dẫn nở của gỗ giảm theo. Độ ẩm thăng bằng và dẫn nở giảm đi khi xử lý nano vào gỗ đã khẳng định hơn nữa ảnh hưởng theo chiều tích cực của quá trình các hạt Nano được khuếch tán vào bên trong gỗ. Các hạt nano khi được thấm vào gỗ sẽ bám lên thành vách của các khe hở trong vách tế bào tạo thành một lớp màng bảo vệ siêu mỏng. Lớp màng nano bảo vệ này làm cản trở các phân tử nước thấm vào bên trong vách tế bào gỗ từ đó làm giảm sự dẫn nở của gỗ và góp phần ổn định kích thước của gỗ.

Ảnh hưởng của nồng độ nano ZnO và thời gian xử lý đến độ cứng của gỗ

Hình 7. Độ cứng trên 3 mặt cắt (ngang, tiếp tuyến, xuyên tâm)

Kết quả nghiên cứu cho thấy gỗ điều sau xử lý bằng hạt Nano ZnO có độ cứng cao hơn so với mẫu đối chứng. Tuy nhiên, độ cứng của mẫu gỗ xử lý tăng không nhiều so với mẫu đối chứng. Điều này có thể giải thích do các hạt Nano được khuếch tán vào bên trong gỗ, bám lên thành vách của các khe hở trong vách tế bào tạo thành một lớp màng bảo vệ siêu mỏng. Nhưng do đặc tính riêng của kích thước phân tử hạt nano và cấu tạo hiển vi của gỗ điều nên chiều sâu thấm hạt nano vào trong gỗ không lớn, trong khi đó bằng phương

pháp thử độ cứng Janka thì chiều sâu lún của viên bi thép phải là 5,64mm. Do vậy mức độ chống lún của gỗ biến tính không cao hơn nhiều so với kết quả mẫu chưa xử lý.

Sử dụng phần mềm xử lý số liệu Excel để lập phương trình tương quan giữa các biến số và các hàm số. Trong nghiên cứu này chúng tôi xây dựng phương trình tương quan giữa độ cứng mẫu trên mặt cắt tiếp tuyến với các thông số nghiên cứu.

Phương trình tương quan của các biến số dạng mã hóa như sau:

$$Y_2 = 254.92 + 12.490X_1 + 6.07X_2 + 1.555X_1X_2 - 15.869 X_1^2 - 11.214X_2^2 \quad (3)$$

Mô hình hồi quy được kiểm tra theo các tiêu chuẩn: tính đồng nhất phương sai, tính có ý nghĩa của các hệ số, tính tương thích của mô hình toán.

Kiểm tra mức có ý nghĩa của hệ số mô hình, mô hình có hệ số $P(X_2X_2) = 0,64 > 0,05$, không đảm bảo mức có ý nghĩa nên loại khỏi mô hình. Sau khi loại bỏ hệ số hồi quy không đảm bảo độ tin cậy ra khỏi mô hình phương trình tương quan có dạng như sau:

$$Y_2 = 254.92 + 12.490X_1 + 6.07X_2 - 15.869 X_1^2 - 11.214X_2^2 \quad (4)$$

Dựa vào hàm Y_2 ở dạng mã hóa (2) để tiến hành phân tích mức độ ảnh hưởng của các yếu tố nghiên cứu đến độ cứng của gỗ điều sau xử lý bằng hạt nano ZnO:

Dấu trừ (-) đứng trước X_2 chứng tỏ khi tăng nồng độ hóa chất thì độ cứng của mẫu gỗ xử lý tăng. Đây là mối quan hệ tỷ lệ thuận.

Dấu trừ (-) đứng trước X_2 chứng tỏ khi tăng tăng thời gian xử lý thì độ cứng của mẫu gỗ xử lý tăng. Đây là mối quan hệ tỷ lệ thuận

** Xác định giá trị thích hợp của hàm chất lượng gỗ xử lý theo nồng độ và thời gian xử lý nano ZnO:*

$$Y_1 = 6,43 - 0,628X_1 - 0,969X_2 + 0,952X_1^2 + 0,673X_2^2$$

$$Y_2 = 254,92 + 12,490X_1 + 6,07X_2 - 15,869 X_1^2 - 11,214X_2^2$$

$$-1,41 < X_i < + 1,41; \quad i = 1, 2.$$

+ Bài toán tối ưu hóa hàm đa mục tiêu có điều kiện

Hàm mục tiêu về độ dẫn nở của mẫu gỗ xử lý tính theo phương trình: $Y_1 \Rightarrow Y_{\text{Min}}$

Thỏa mãn các điều kiện ràng buộc: $-1,41 < X_i < + 1,41; \quad i = 1, 2.$

Hàm mục tiêu độ cứng của mẫu gỗ xử lý tính theo phương trình: $Y_2 \Rightarrow Y_{\text{Max}}$

Thỏa mãn các điều kiện ràng buộc: $-1,41 < X_i < + 1,41; \quad i = 1, 2.$

Bảng 3. Kết quả tính toán tối ưu hàm một mục tiêu

STT	Chỉ số tối ưu	X_1	Nồng độ (g/l)	X_2	Tg xử lý (giờ)
1	Độ dẫn nở $Y_1 = 5,977$ (%)	0,329	2,329	0,719	10,876
2	Độ cứng $Y_2 = 258,199$ (kG)	0,393	2,393	0,270	9,08

Kết quả của bài toán tối ưu một mục tiêu cho thấy với nồng độ hạt nano ZnO 2,329g/l và thời gian xử lý 10.876 giờ thì độ dẫn nở của mẫu gỗ xử lý đạt giá trị thấp nhất

là 5,977%; nồng độ hạt nano ZnO 2,393g/l và thời gian xử lý 9,08 giờ thì độ cứng của mẫu gỗ xử lý đạt giá trị cao nhất là 258,199kG.

+ *Bài toán tối ưu hóa hàm đa mục tiêu*

Theo nội dung nghiên cứu ta có bài toán tối ưu hóa hàm đa mục tiêu có điều kiện như sau: Cực tiểu hóa độ dẫn nở và cực đại hóa độ cứng mẫu gỗ xử lý, với điều kiện ràng buộc là biên của miền thí nghiệm.

Áp dụng phương pháp trọng số cho bài toán tối ưu hóa hai mục tiêu cực tiểu và cực đại trở thành mục tiêu chung cần cực tiểu hóa là:

$$Y = \alpha \times \frac{Y_1}{Y_{\min}} + (1 - \alpha) \times \frac{Y_2}{Y_{\max}} \Rightarrow \text{Min} \quad (9)$$

– Thỏa mãn điều kiện $-1,41 \leq x_i \leq 1,41$.

– α trọng số thỏa mãn điều kiện $0 \leq \alpha \leq 1$

Kết quả của bài toán tối ưu hàm đa mục tiêu được trình bày ở bảng 4.

Bảng 4. Kết quả tính toán tối ưu hóa hàm đa mục tiêu

α	X_1	Nồng độ (g/l)	X_2	Thời gian xử lý (giờ)	$Y_1 \rightarrow Y_{\min}$	$Y_2 \rightarrow Y_{\max}$
0,3	-0,016	1,983	0,374	9,499	6,171	255,406
0,4	-0,583	1,416	0,318	9,272	6,880	243,030
0,5	0,302	2,302	0,75	11,000	5,978	255,489

Kết quả ở bảng 4 cho thấy giá trị tối ưu hóa của hàm đa mục tiêu khi chọn trọng số $\alpha = 0,5$. Với trọng số này, ta có các giá trị sau:

Độ dẫn nở theo chiều tiếp tuyến của gỗ thấp nhất: 5,97%

Độ cứng trên mặt cắt tiếp tuyến của gỗ cao nhất: 255,489kg.

– Các thông số tối ưu:

X_1 : 0,302 hay nồng độ nano ZnO là 2,302g/l

X_2 : 0,75 hay thời gian xử lý là 11 (giờ)

Nhận xét: Qua kết quả nghiên cứu về diễn biến độ ẩm thẳng bằng, độ dẫn nở theo chiều tiếp tuyến và độ cứng trên mặt cắt tiếp tuyến của gỗ xử lý bằng nano ZnO cho thấy chất lượng của của gỗ đã qua xử lý được cải thiện rõ rệt theo chiều hướng khi nồng độ và thời gian xử lý nano tăng thì chất lượng của gỗ xử lý cũng tăng theo.

4. Kết luận

Kết quả nghiên cứu cho thấy tính ổn định kích thước của gỗ điều sau xử lý bằng hạt nano ZnO tăng lên đáng kể thể hiện qua độ ẩm thẳng bằng và độ trương nở gỗ sau khi xử lý giảm so với gỗ đối chứng. Độ dẫn nở giảm từ 10-30,7% tùy theo phương chiều của gỗ. Độ cứng các mặt cắt của mẫu gỗ cũng tăng lên. Độ cứng tăng từ 8,43-22,7% tùy theo mặt

cắt của mẫu gỗ. Chế độ xử lý bằng hạt nano ZnO tối ưu và chất lượng gỗ sau xử lý đối với nồng độ hóa chất 2,302g/l và thời gian xử lý là 11 giờ thì độ dẫn nở theo chiều tiếp tuyến là 5,97% và độ cứng trên mặt cắt tiếp tuyến là 255,489kg.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Đặng Hoài Bắc (2011). *Công nghệ Nano và một số ứng dụng*. Hội nghị khoa học lần thứ 3, Hà Nội.
- [2] H. Turgut Sahin¹ and George I. Mantanis (2008). *nano-based surface treatment effects on swelling, water sorption and hardness of wood*. Suleyman Demirel University, Faculty of Forestry.
- [3] Lê Anh Phước (2009). *Công nghệ sinh học nano*. NXB Khoa học kỹ thuật.
- [4] Mirela Vlad, Bernard Riedl, Ing. Pierre Blanchet (2009). *Anti-UV waterborne nanocomposite Anti-UV waterborne nanocomposite coatings for exterior wood*. International Conference on Nanotechnology for the Forest Products Industry June 23-26, Edmonton, Alberta.
- [5] Nguyễn Xuân Chánh (2007). *Bài giảng công nghệ Nano*. Trường Đại học Bách khoa, Hà Nội.
- [6] Phạm Ngọc Nam – Nguyễn Thị Ánh Nguyệt (2005). *Khoa học gỗ*. NXB Nông Nghiệp
- [7] Phạm Văn Lang, Bạch Quốc Khang (1998). *Cơ sở lý thuyết quy hoạch thực nghiệm và ứng dụng trong kỹ thuật nông nghiệp*. NXB Nông nghiệp.